

Juhend kohalike omavalitsuste lastekaitsealaste teadete ja juhtumimenetluste läbiviimiseks/registreerimiseks STAR-is

Alates 2016. aastast on tulenevalt sotsiaalhoolekande ja lastekaitse seadustest kohalikul omavalitsuse üksusel kohustus lastekaitsealaste menetluste ja juhtumite informatsioon registreerida sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregistris (STAR).

STAR funktsionaalsus võimaldab kasutada seda kui tavapärasest **pabertoimikut digitaliseeritud kujul**. Lastekaitsetöötaja vahetumisel või abivajava lapse elukoha muutumisel on kogu oluline informatsioon ja dokumendid säilitatud ühes kohas. See lihtsustab juhtumi üleandmist ja -võtmist teise lastekaitsetöötaja poolt.

Sotsiaalhoolekande seaduse §144 punkt 1 kohaselt tuleb omavalitsustel STAR-i kanda järgmised andmed:

- 1) asendus- ja järeelhooldusteenuse rahastamise, osutamise ja saajate andmed;
- 2) raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenuse ja teiste sotsiaalteenuste taotluse andmed ja teenust saama suunamise otsuse andmed;
- 3) andmed lastekaitseseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta;
- 4) andmed lastekaitseseaduse tähenduses hädaohus oleva lapse ning hädaohus oleva lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta;
- 5) lastekaitseseaduse tähenduses abivajava lapse ja hädaohus oleva lapse juhtumiplaani andmed;
- 6) eestkoste korraldamise ja seadmise ning eestkostja ülesannete täitmisega seotud andmed.

STAR põhimääruse § 15 lg 2 järgi tuleb kanded registrisse teha **viie tööpäeva jooksul** pärast andmete saamist.

Lastekaitsealase menetluse registreerimine STAR-is:

1) Pöördumise ajaks sisesta **tegelik pöördumise aeg**. Vajadusel saab hiljem andmeid korrigeerida pöördumise detailvaates.

2) Vahet tuleb teha **pöördujal** ja **pöördumise subjekt**il.

Kui pöördumise teeb asutus (nt kool, politsei), võib märkida pöördujaks asutuse ning selle kontaktisiku. Pöörduja isikukoodi välja täitmine ei ole pöördumist registreerides kohustuslik. Anonüümse teate puhul lisa pöörduja eesnime väljale märke „anonüümne teataja“.

3) Menetluse subjektis märgitakse isik, kellega seonduvalt on teade tehtud. Lastekaitse juhtumimenetluses on subjektiks alati laps. Peale teate registreerimist on võimalik menetlusele subjekte lisada.

Pöördumise subjekt on isik, kelle probleemiga eelkõige tegeldakse või kellele teenust/toetust osutatakse. Kui tegemist on abivajava või hädaohus oleva lapsega, siis on subjektiks laps.

Pöörduja on isik, kes lapse osas pöördumise tegi (teate/info edastas). Pigem on erand, et laps ise on pöörduja.

4) Lastekaitsealase menetluse registreerimisel vali pöördumise liik „**Muu pöördumine (sh lastekaitse)**“. Pöördumise teemat valides lähtu võimalikult täpselt peamisest teadaolevast probleemist, püüa vältida valikut „muu“.

5) Kui on tegemist abivajava või hädaohus oleva lapsega, tuleb info saabumise viisist sõltumata algatada lastekaitsealane menetlus STAR-is.

Juhtumimenetlus

Vastavalt lastekaitseaduse § 29 lõikele 3 peab kohaliku omavalitsuse üksus **kümne päeva** möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Suunised juhtumimenetluse algatamiseks ja haldamiseks leiad STAR andmeregistri koolitusmaterjalist „Juhtumimenetlus ja juhtumiplaan“

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/kvaliteet-jarelevalve/mis-star/juhendid-moisted-ja-koolitused>

Juhtumimenetluse meelespea

Juhtumikorralduse algatamise fikseerimiseks ei ole vaja lisada STARi eraldi dokumente. Piisab, kui lihtmenetlust juhtumimenetluseks muutes klõpsad nupule **[Tee juhtumiks]**, see tegevus salvestub automaatselt menetluse toimingute loetelus.

- 1) Lastekaitse juhtumite puhul tuleb juhtumimenetluse liigiks valida „**Lastekaitse ja hoolekanne**“.
- 2) Kui juhtumikorraldust ei algatata, tuleb lisada menetlusele toiming „**Lastekaitse - KOV otsus juhtumikorralduse algatamata jätmise kohta**“ ja märkida toimingu kirjelduse väljale põhjendus.
- 3) Kontrolli kindlasti, et juhtumimenetluse **andmed on terviklikud, korrektsed ja ajakohased** (nt andmed lapse puude, eestkoste/hooldusõiguse, elukoha, seoste ja juhtumivõrgustiku kohta). **NB!** Lapse perekonnast eraldamise faktiline olukord peab olema fikseeritud lapse kliendi andmete all. Kui laps paigutatakse perekonda tagasi, tuleb see lapse üldandmete juures fikseerida ajalise täpsusega.
- 4) Juhtumimenetluses on juhtumiplaan **isikupõhine**. Iga lapse kohta tuleb teha eraldi juhtumiplaan – sh abivajaduse hindamine ning tegevuskava.
- 5) Kõik menetlusega seonduvad **tegevused (nt kodukülastus, telefonivestlus) tuleb lisada toimingutena**, mitte kanda kliendimärkmikku – sellisel juhul on tagatud, et toimingutega saab arvestada statistilises väljundis.
- 6) Lapse arvamuse väljaselgitamine tuleb fikseerida eraldi **toiminguna „Lastekaitse - lapse arvamuse välja selgitamine“**, arvamuse sisu lisada toimingu kirjelduse väljale ja/või vajadusel eraldi toimingu dokumendina.
- 7) Juhtumimenetlusega seonduvad **olulised dokumendid ja päringute tulemused** peaksid olema lisatud või salvestatud [Menetluse dokumendid] alla.
- 8) Reeglina **ei seata juhtumimenetlustele juurdepääsupiiranguid**. Seda tehakse vaid erandlikel asjaoludel, piirangute seadmine peab olema põhjendatud ning lähtuma lapse huvidest. Kohalik omavalitsus peab tagama, et juurdepääsupiirang ei pärsi lapse huvide ja õiguste kaitset (nt olukorras, kus Sotsiaalkindlustusametil on vajalik otsustada lapse perest eraldamine ja ei ole võimalik ligi pääseda lapsega seonduvale informatsioonile). Juurdepääsupiirangu seadmise korral peaks vähemalt kahel omavalituse töötajal olema menetlusele ligipääsuvolitus.
- 9) Last kasvatavat **isikut tuleb juhtumimenetlusest teavitada** ja teda juhtumi menetlemisse kaasata.

Teavitamise märke lisamine: Subjektid -> ava [+] märk subjekti ees -> klõpsa pliaatsile „Menetluse põhised kliendandmed“ juures -> avanevas aknas märgi „linnuke“ kasti „Last kasvatava isiku teavitamine juhtumimenetlusest“ -> Salvesta ja sulge aken

NB!

Lapse ja last kasvatava isikute järjepidev ja aktiivne kaasamine on lahutamatud osad lastekaitse juhtumimenetluses. Lapse abivajaduse hindamine ning pere ja lapse abistamiseks erinevate

sammude astumine peab toimuma võimalikult tihedas koostöös last kasvatajate isikute ja lastega ning võimalikult palju nende endi juhtimisel ja neid võimestades. Seega peaks see, kuidas last ning lapsi kasvatajaid isikuid on sisuliselt kaasatud, ilmema kõigi juhtumiplaani osade üleselt.

Juhtumimenetluste staatused

Juhtumimenetluste staatus tuleb seada vastavalt menetluse olukorrale ja sekkumisvajadusele. Iga alustatud juhtum on esialgu aktiivses staatuses. Menetluse staatus on võimalik muuta menetluse andmed lehel klõpsates nupul **[Muuda menetluse olekut]**. Staatus määratlemisel on abiks järgnevad selgitused.

Aktiivne – juhtumiga tehakse aktiivset tööd muutuste saavutamise nimel

Passiivne – muutused on suuremas osas saavutatud ning eeskätt toetatakse muutuste säilitamist

Lõpetatud – muutused on saavutatud ning lapse heaolu ei ole ohustatud

Aktiivne

Aktiivsed on juhtumid, mille osas **tehakse aktiivselt tööd muutuste saavutamise nimel.**

Aktiivne staatus tähendab, et juhtum vajab tihedat sekkumist – kontakti perega, suhtlust võrgustikuga, teenuste osutamist. Toimub abivajaduse hindamine, meetmete planeerimine ja tegevuskava täitmine; samuti vahehindamised meetmete sobivuse osas. Soovitud muutused pole veel aset leidnud.

NB! KOV eestkostel olevad asendushooldusele suunatud laste juhtumid on püsivalt aktiivses staatuses, sest KOV lapse eestkostjana peab olema püsivalt teadlik oma eestkostetava heaolust ja seda pidevalt jälgima.

Passiivne

Passiivsed on juhtumid, mille puhul on muutused kas üleni või suuremas osas saavutatud ning toetatakse eeskätt **muutuste säilitamist.**

Tegevuskava täitmine sujub ja edeneb ning saavutatud on hea koostöö perega ja võrgustikuga. Pere võib saada jätkuvalt teenuseid ning kõik soovitud muutused ei pruugi veel olla saavutatud, kuid on näha, et nendele liigutakse selgelt lähemale. Juhtum ei vaja enam aktiivset tegelemist lastekaitsetöötaja poolt, kuid seda hoitakse siiski vaateväljas, jälgimaks, kas liikumine muutuste suunas jätkub/ kas muutused säilivad ja ega ei esine tagasilööke, ning perele pakutakse vajadusel tuge ja jõustamist, et muutusi saavutada ja säilitada.

Kui laps kasvab eestkosteperes ning pere tuleb iseseisvalt ja stabiilselt toime ilma lastekaitsetöötaja poolse aktiivse toe vajaduseta, võib juhtumi muuta aktiivsest passiivseks.

Lõpetatud

Lõpetamisele kuuluvad juhtumid, mille osas on kõik soovitud **muutused saavutatud ning esineb põhjendatud veendumus, et muutused on püsivad ning lapse heaolu pole enam ohus.**

Juhtumi lõpetamine on lõplik samm, mille järel ei ole pere enam lastekaitsetöötaja vaateväljas. Oluline on, et tugi ja järelevalve pere olukorra üle ei lõppeks liiga vara ega järsult. Seetõttu peab juhtumi lõpetamine olema kaalutud ning ei tohi toimuda liiga vara, kui pole veel alust olla veendunud, et muutused on püsivad. Üldjuhul on juhtum enne lõpetamist olnud pikemat aega passiivses staatuses kontrollitult ilma tagasilangusteta. Juhtumi lõpetamise eel tuleb veel kord hinnata lapse ja pere olukorda ja edasisi riske.

Asendushooldusel olevate laste osas juhtumikorraldust ei lõpetata.